

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☎ Fax: 472-8860

Vj-141/2005/7.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Prometheus Tüzeléstechnikai Rt.** kérelmező összefonódás engedélyezése iránti kérelmére indult eljárásban, amelyben további ügyfélként részt vett a **Budapesti Erőmű Rt.** – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács engedélyezi, hogy a Prometheus Tüzeléstechnikai Rt. megvásárolja a Budapesti Erőmű Rt. Szentendrén, Érden és Gyöngyösön található gázmotoros kogenerációs kiserőműveit.

A határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel.

I n d o k o l á s

I.

A kérelmezett összefonódás

- 1) A Prometheus Tüzeléstechnikai Rt. (a továbbiakban: Prometheus Rt.) 2005. augusztus 1-jén Eszköz Adásvételi Megállapodást (a továbbiakban: Megállapodás) kötött a Budapesti Erőmű Rt. (a továbbiakban: BE Rt.) négy kapcsoltan hőenergiát és villamosenergiát termelő gázmotoros kogenerációs kiserőműve (a továbbiakban együtt: Gázmotorok) megvásárlására, melyek közül egy-egy Szentendrén és Érden, kettő pedig Gyöngyösön található.

- 2) A Megállapodás tárgyát képezi az Érdi Távhő Termelő és Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: Érdhő Kft.) üzletrészei 26 százalékának az Erőmű Rt. által a Prometheus Rt. részére történő értékesítése is, miáltal a Prometheus Rt. az Érdhő Kft. egyedüli üzletrész tulajdonosává válik.
- 3) A Prometheus Rt. 2005. augusztus 30-án benyújtott kérelmében az 1) pont szerinti tranzakcióhoz – mint vállalkozások összefonódásához – a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélyét kérte.
- 4) A kérelmező a Tpv. 68. § (4) bekezdése alapján elrendelt hiánypótlást 2005. október 6-án teljesítette.

II.

Az összefonódás résztvevői

A Gázmotorok

- 5) Az érdi gázmotort a BE Rt. az Érd Város Önkormányzata által kiírt koncessziós pályázat elnyerése után kezdte meg építtetni. A gázmotor hőenergiát és kapcsolt villamos energiát állít elő. A hőenergiát az Érdhő Kft., a kötelező átvételű elektromos energiát a Budapesti Elektromos Művek Rt. vásárolja meg. A motor az Érdhő Kft. által üzemeltetett fűtőműben üzemel.
- 6) A szentendrei gázmotort a BE Rt. a Szentendre Város Önkormányzata által kiírt közbeszerzési pályázat elnyerése után kezdte meg építtetni. A gázmotor hőenergia és kapcsolt villamos energia előállítására használatos. A hőenergiát a Városi Szolgáltató Rt., a kötelező átvételű elektromos energiát a Budapesti Elektromos Művek Rt. vásárolja meg.
- 7) A gyöngyösi gázmotorokat a BE Rt. a Gyöngyös Város Önkormányzata által kiírt közbeszerzési pályázat elnyerése után kezdte meg építtetni. A gázmotor hőenergia és

kapcsolt villamos energia előállítására használatos. A hőenergiát a Városgondozási Rt., a kötelező átvételű elektromos energiát az ÉMÁSZ Rt. vásárolja meg.

- 8) A Gázmotorok által előállított áruk értékesítéséből a BE Rt. – az Érdhő Kft. részére történt értékesítés nélkül – 2004. évben 505 millió forint nettó árbevételt ért el.
- 9) A Gázmotorok által értékesített villamosenergia nem éri el az országos villamosenergia értékesítés 1 ezrelékét sem.

A Dalkia-csoport

- 10) A Prometheus Rt. a franciaországi Dalkia SAS által irányított vállalkozás-csoport (a továbbiakban: Dalkia-csoport) tagja. A Dalkia-csoporthoz a Prometheus Rt. és az általa irányított vállalkozások (a továbbiakban együtt: Prometheus-csoport) mellett további magyarországi vállalkozás nem tartozik, a Dalkia-csoport külföldön honos tagjai a Magyar Köztársaság területén 2004. évben nem értek el nettó árbevételt.
- 11) A Prometheus-csoport közintézmények, lakóépületek, irodaházak és ipari létesítmények infrastrukturális szolgáltatásait – főként a hőszolgáltatást – biztosítják, a feltételek kialakítása mellett, a folyamatos üzemeltetést is ellátva. A Prometheus-csoport hőszolgáltatást és/vagy hőtermelést az ország több településén végez (közte Érden is), Gyöngyösön és Szentendrén azonban nem. A termelt villamosenergiát az adott településen tevékenykedő villamosenergia-szolgáltató vállalkozás vásárolja meg.
- 12) A Prometheus-csoport tagjainak 2004. évi együttes nettó árbevétele – az egymás közötti forgalom nélkül – meghaladta a 10 milliárd forintot.
- 13) A Prometheus-csoport részesedése az országos villamosenergia termelésből nem éri el az 1 százalékot.

- 14) A Dalkia SAS két egyaránt franciaországi vállalkozás Veolia Environment SA (a továbbiakban: Veolia) és az Electricité de France (a továbbiakban: EdF) közös irányítása alatt áll.
- 15) A Veolia által irányított Veolia-csoport Magyarországon kizárólag olyan tevékenységeket folytat (víz-csatornaszolgáltatás, hulladékgazdálkodás), amelyek semmilyen formában nem kapcsolódnak a Gázmotorok tevékenységéhez.
- 16) Az EdF által irányított EdF-csoport magyarországi tagjai:
- a Gázmotorokat értékesítő BE Rt., amely Budapesten lévő erőműveiben villamos és hőenergia termeléssel foglalkozik;
 - a Dél-magyarországi Áramszolgáltató Rt. (a továbbiakban: DÉMÁSZ Rt.).

III.

Az érintett piacon egyes sajátosságai

- 17) A távhőpiac szolgáltatói oldalán jellemzően két szereplő van jelen: a távhőtermelő és a távhőszolgáltató. A két tevékenység végzése nem szükségszerűen válik ketté, az esetek többségében a távhő szolgáltatója rendelkezik saját távhőtermelő kapacitással is. A távhőtermelő, amennyiben ő maga nem szolgáltató is egyben, az általa előállított hőenergiát a távhőszolgáltató részére vagy ipari fogyasztó részére értékesíti. A távhőpiacra jellemző, hogy a nagykapacitású létesítmények mellett egyre nagyobb teret hódítanak a gazdaságos, kisebb kapacitású kapcsolt energiát előállító berendezések, mint a Gázmotorok.
- 18) A távhőpiacon, mivel a távhőszolgáltatás vezetékes szolgáltatás, ahol egyszerre csak egy szolgáltató szolgáltat, kizárt a szolgáltatók közötti verseny. A távhőszolgáltatást igénybe vevő egyéni fogyasztók és ipari fogyasztók számára azonban léteznek helyettesítő fűtési rendszerek. A helyettesítő fűtőrendszerek piacán sok fogyasztó állította/állítja át fűtési rendszerét távhőről más alternatív fűtési módokra, mivel az általános fogyasztói vélemény szerint a távhőenergia ára átlagban 30 %-kal magasabb, mint az energia egyenértékes gázfűtés ára. A távfűtési rendszerek helyettesíthetők elektromos, gáz vagy egyéb fűtési rendszerrel, továbbá

egyedi központi fűtéssel. A leválás anyagi ráfordítással is jár, amely nehezíti a helyettesítést, de meg nem akadályozhatja. Minden fűtésrendszeri változtatás beruházást igényel, a fűtési rendszerek (így a szolgáltatások) helyettesíthetősége a technikai megvalósíthatóságtól függ. Amennyiben a fűtési rendszer alkalmas az átállásra, a távfűtési szolgáltatások helyettesíthetők más szolgáltatásokkal.

- 19) A távhőszolgáltató rendszerek helyi jellegűek, nincsenek országosan vagy akár regionálisan egységes rendszerbe összekapcsolva. Jelentős eltérések vannak a hőforrásokban, a felhasznált tüzelőanyag fajtáiban, eltérőek a szolgáltatott távhő műszaki paraméterei és jelentős különbségek vannak a szolgáltatás műszaki feltételei között is. A távhőt az előállítás helyétől nem lehetséges nagyobb távolságra eljuttatni (hővesztesség lép fel). Ezért távhő terméket a fűtőműtől vagy villamos energiával kapcsoltan hőt is termelő erőműtől csupán néhány tíz kilométeres távolságra lehet ésszerűen szállítani és értékesíteni. A villamos áram terméket ezzel szemben az előállítás helyétől akár több száz kilométeres távolságra is lehet szállítani, az országos összefüggő távvezetési rendszeren.

III.

Az engedélykérelmi kötelezettség

- 20) A Tpv. 23. § (1) bekezdés a) pontja értelmében vállalkozások összefonódása jön létre, ha a vállalkozás része a vállalkozástól független másik vállalkozás részévé válik. A Tpv. 23. § (5) bekezdése alapján vállalkozásrésznek minősülnek az olyan eszközök vagy jogok, amelyek megszerzése elégséges a piaci tevékenység végzéséhez.
- 21) A Gázmotorok az előzőeknek nem vitathatóan megfelel, továbbá az azt megvásárló Prometheus Rt. a Tpv. 15. § (1) bekezdés b) pontja alapján a vállalkozásrészt értékesítő BE Rt-től független vállalkozásnak minősül, mert az EdF a BE Rt-nek egyedüli, a Prometheus Rt-nek pedig a Veolia-val közös (közvetett) irányítója. Mindezek alapján a vállalkozásrésznek a Prometheus Rt. által történő megvásárlása vállalkozások összefonódásának minősül.

- 22) A Tpv. 27. § (4) bekezdés szerint a vállalkozásrész esetében az azt értékesítő vállalkozás által az értékesített eszközök és jogok hasznosításával elért előző évi nettó árbevétel kell figyelembe venni, ami az adott esetben a BE Rt-nek a Gázmotorok által termelt hő- és villamosenergia értékesítéséből származó nettó árbevételével egyezik meg.
- 23) Az összefonódással érintett vállalkozások (a Tpv. 26. §) közül a Prometheus-csoport 2004. évi nettó árbevétele önmagában meghaladta a tízmilliárd forintot, a Gázmotoroké az ötszázmillió forintot, ezért a kérelem szerinti összefonódáshoz a Tpv. 24. § (1) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélye szükséges.

IV.

Az engedélyezés

- 24) A Tpv. 30. § (2) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedélyt, ha az összefonódás nem hoz létre, vagy nem erősít meg olyan gazdasági erőfölényt, amely akadályozza a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását, vagy fejlődését az érintett piacon (Tpv. 14. §).
- 25) Az összefonódással érintett piac(ok)nak minősülnek mindazok, amely(ek)en az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki, melyek tekintetében a Versenytanács az összefonódás horizontális-, vertikális-, portfólió-, és konglomerátum hatásait vizsgálja a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Versenytanács Elnökének 1/2003. sz. közleményében (a továbbiakban: Közlemény) foglaltak szerint.
- 26) A Versenytanács a Gázmotorok tevékenységéből adódóan a távhő és a villamosenergia piacot vizsgálta részletesen. Ezek tekintetében
- a) az érintett áru piac (Tpv. 14. § (2) bekezdés) szempontjából
 - a villamosenergiának nincs ésszerű helyettesítő áruja;
 - a távhőnek ugyan elvileg lehet (lásd 18. pont), de az esetleges ésszerű helyettesíthetőség részletes vizsgálatát a Versenytanács nem látta szükségesnek, mert a később részletezettek szerint a szűkebb (csak a

távhőt) magában foglaló piac feltételezése mellett, sem jelentkeznek káros versenyhatások;

b) az érintett földrajzi piac (Tpvt. 14. § (3) bekezdés)

- a villamosenergia esetében Magyarország egész területe;
- a távhőnél azonban – figyelemmel a korlátozott szállíthatóságra (lásd 19. pont) legfeljebb egy-egy település.

- 27) A villamosenergia esetében az összefonódásnak kizárólag horizontális hatásai lehetnek, ami azonban a Prometheus-csoport és a Gázmotorok együttesen 1 százalék körüli piaci részesedése mellett nem ad alapot versenyaggályokra.
- 28) A távhő termelés-szolgáltatás tekintetében kizárólag Érd településen jelentkezhetnek versenyproblémák, ahol a Prometheus-csoport és a Gázmotorok egyaránt jelen van. Kettőjük kapcsolata alapvetően vertikális: a Prometheus-csoporthoz tartozó Érdhő Kft. – a saját maga által termelt mellett – a Gázmotorok-tól vásárolt távhőt is szolgáltatja. Ez azonban (miután az Érdhő Kft. az egyedüli távhőszolgáltató Érden) legfeljebb a lehetséges versenyt – új távhőszolgáltató piacralépését – korlátozhatja. Ez azonban csak új hálózat kiépítésére vonatkozó igénye esetén jöhet szóba, amelyek esetében viszont a földgáz a 18. pontban foglaltak alapján nem egyszerűen ésszerű helyettesítője a távhőnek, hanem annál lényegesen kedvezőbb.
- 29) A Dalkia-csoportnak a Prometheus-csoporton kívül tagjai nincsenek jelen a magyar piacon, ezért ebből a szempontból nem valószínűsíthetők káros versenyhatások.
- 30) Az összefonódás következtében a Gázmotorokkal bővülő Prometheus-csoport egyik (közvetett) közös irányítója az EdF. Az EdF-csoportba tartoznak olyan vállalkozások, amelyek jelen vannak a magyarországi villamosenergia és távhő piacon (DÉMÁSZ Rt., EdF Rt.), ami általános esetben járhat káros versenyhatásokkal. Az adott esetben azonban a Gázmotorok értékesítője az EdF-csoportba tartozó BE Rt. Ebből következőleg az EdF viszonylatában a káros versenyhatások elvileg kizárhatók, mert a piaci kapcsolatokat esetlegesen torzító irányítási kapcsolat szempontjából a Gázmotorok „távolodott” az EdF-től: azt

jelenleg, mint a BE Rt. részét egyedül irányítja, az összefonódás megvalósulása esetén pedig a Prometheus Rt. részeként a Veolia-val közösen.

- 31) A Prometheus-csoport másik (közvetett) közös irányítója a Veolia. A Veolia-csoport magyarországi tagjai azonban nem végeznek olyan tevékenységet, ami horizontális-, vertikális- vagy portfólió hatást eredményezhetnek.
- 32) A Gázmotorok jelenleg is egy jelentős nemzetközi vállalkozás-csoporthoz tartozik, ezért konglomerátum hatással sem kell számolni.
- 33) Mindezekre tekintettel a Versenytanács a Tpv. 77.§ (1) bekezdése szerinti jelen határozatában az összefonódást – a Tpv. 71.§ (2) bekezdés alapján előterjesztett vizsgálói jelentésben foglalt indítvánnyal egyezően – engedélyezte.
- 34) A Versenytanács jelen eljárásában a Közleményben foglaltak alapján alkalmazta a Tpv. 63.§ (3) bekezdés ac.) pontját, amely szerint a határozatot 45 napon belül kell meghozni, amennyiben az engedély a Tpv. 30.§ (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg, mely esetben az eljárási díj a Tpv. 62. § (1) bekezdése szerint kettőmillió forint.

V.

Eljárási kérdések

- 35) A kérelmező az eljárás megindításakor a kettőmillió forintos eljárási díjat leróta, ezért az eljárási díj megfizetéséről a jelen határozat nem rendelkezik.
- 36) Az ügyfelek a tárgyalás mellőzését együttesen kérték, ezért a Versenytanács a jelen határozatát – a Tpv. 74.§ (1) bekezdése alapján – tárgyaláson kívül hozta meg.
- 37) Az ügyfeleket megillető jogorvoslat a Tpv. 83.§ (1)-(2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2005. november 17.